

Sygn. akt III PZP 3/22

UCHWAŁA

Dnia 7 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

Protokolant Anna Matura

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Warszawie
delegowanego do Prokuratury Krajowej Roberta St. Sawickiego

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Podlaskiego w Białymstoku

o przywrócenie do pracy i odszkodowanie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7
grudnia 2022 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego w
Białymstoku z dnia 9 czerwca 2022 r., sygn. akt V Pz 8/22 p.II,

"Czy skuteczne jest doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi strony, będącego radcą prawnym, na podstawie art.133 § 3 k.p.c. za pośrednictwem operatora pocztowego bez uprzedniego wydania zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia w sposób wskazany w art. 15zsz⁹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2021.2095 t.j. z dnia 2021.11.22)".

podjął uchwałę:

Doręczenie pełnomocnikowi strony odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem przez operatora pocztowego (art. 131 § 1 i § 3 k.p.c.), bez uprzedniego wydania zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia w sposób wskazany w art. 15zsz⁹ ust. 2 i 5 ustawy z

dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095) jest skuteczne.

UZASADNIENIE

Po wniosku powoda J. K. o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku z 29 października 2021 r. odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem został doręczony przez operatora pocztowego na adres pełnomocnika powoda radcy prawnego 10 grudnia 2021 r. Pełnomocnik powoda 14 grudnia 2021 r. wniósł o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem bezpośrednio powodowi zgodnie z jego wnioskiem. Poinformował, iż nie składał wniosku o uzasadnienie i doręczenie orzeczenia. Sąd odpowiedział, że doręczenia pełnomocnikowi dokonano zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. Powód 16 grudnia 2021 r. wniósł o ponowne doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem bezpośrednio powodowi ewentualnie jego pełnomocnikowi poprzez portal informacyjny. Sąd Rejonowy 4 stycznia 2022 r. ponownie doręczył pełnomocnikowi powoda odpis wyroku wraz z uzasadnieniem, ale za pośrednictwem portalu informacyjnego. Pełnomocnik powoda 18 stycznia 2022 r. nadał w urzędzie pocztowym apelację od wyroku.

Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z 14 marca 2022 r. odrzucił apelację powoda jako spóźnioną, gdyż prawidłowe doręczenie powodowi odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem nastąpiło 10 grudnia 2021 r. i od tego dnia biegł termin do wniesienia apelacji. Termin ten upłynął 24 grudnia 2021 r., a zatem apelacja wysłana za pośrednictwem operatora pocztowego 18 stycznia 2022 r. jako spóźniona podlegała odrzuceniu na mocy art. 373 § 1 k.p.c. Powód był zastępowany przez radcę prawnego i dlatego korespondencja powinna być doręczona pełnomocnikowi – art. 133 § 3 k.p.c. Natomiast przepisy ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w tym art. 15zzs⁹ tej ustawy, zostały wprowadzone w celu

zapobiegania sytuacji pandemicznej. W związku z tym, że doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem zostało dokonane, to na podstawie przepisów tej ustawy nie można wnioskować, że doręczenie zrealizowane przez operatora pocztowego jest nieskuteczne. Pełnomocnik miał możliwość zapoznania się z treścią pisma, a zatem skuteczne doręczenie nastąpiło 10 grudnia 2021 r. Dwukrotne otrzymanie odpisu uzasadnienia wyroku przez jedną stronę postępowania, a co za tym idzie swoboda wyboru terminu na wniesienie apelacji poprzez jego niesłuszne wydłużenie, spowodowałaby zaburzenie równowagi stron w postępowaniu i znaczne uprzywilejowanie jednej strony.

Powód wniósł zażalenie na odrzucenie apelacji.

Sądowi Okręgowemu przy rozpoznawaniu zażalenia nasunęły się wątpliwości prawne zawarte w przedstawionym pytaniu prawnym. Wynikają z tego, że Sąd Rejonowy doręczył pełnomocnikowi powoda przez operatora pocztowego odpis wyroku wraz z uzasadnieniem, jednak przewodniczący nie zarządził odstąpienia od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego. Kwestia główna dotyczy skuteczności (bądź jej braku) doręczenia odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi strony na podstawie art. 133 § 3 k.p.c. za pośrednictwem operatora pocztowego bez uprzedniego wydania zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia w sposób wskazany w art. 15zzs⁹ ust. 2 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. W systemie prawnym nie zostały unormowane przepisy, na podstawie których niezastosowanie przez sąd doręczenia przez portal informacyjny miałyby powodować jego nieskuteczność. W sprawie pełnomocnik powoda otrzymał pismo po uprzednim złożeniu wniosku przez powoda. Uznanie nieskuteczności doręczenia już po jego dokonaniu w sposób oczywisty nie byłoby związane z celem, jaki przyświecał przy wprowadzeniu ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Pełnomocnik powoda uzyskał realną możliwość zapoznania się z treścią wyroku wraz z jego uzasadnieniem już przy pierwszym doręczeniu dokonanym przez operatora pocztowego. Zagadnienie wymagające rozstrzygnięcia oparte jest przede wszystkim na stwierdzeniu, czy w powyższej

sytuacji doszło do skutecznego doręczenia pomimo pominięcia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 15 zzs⁹ ust. 2 i 5 wskazanej ustawy, a tym samym czy od tego dnia biegł termin do wniesienia apelacji. Przepisy ustawy należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do analogicznych unormowań zawartych w k.p.c. Zarówno w systemie prawa jak i judykaturze nie można doszukać się jednoznacznej odpowiedzi dotyczącej sposobu rozwiązania tej kwestii. Pewnego rodzaju wskazówką może być natomiast orzecznictwo sądów administracyjnych, gdzie stwierdzono, że jeśli doręczenie decyzji nastąpiło do rąk adresata (jego pełnomocnika) w formie papierowej (zamiast drogą elektroniczną), to nie można skutecznie twierdzić, że nie doszło do doręczenia decyzji w jeden z przewidzianych przez k.p.a. sposobów, a tym samym, że decyzja ta nie weszła do obrotu prawnego (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 marca 2017 r., II GSK 1833/15).

W związku z zagadnieniem prawnym pojawia się również wątpliwość, czy w przypadku uznania doręczenia dokonanego przez operatora pocztowego za nieskuteczne i wobec doręczenia wyroku z uzasadnieniem przez portal informacyjny, nie zostałyby naruszona zasada równości wobec prawa, wyrażona w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Biorąc pod uwagę, że strona faktycznie pismo otrzymała i miała możliwość zapoznania się z nim, pojawia się pytanie, czy w wyniku uznania pierwszego doręczenia za nieskuteczne zostałby wydłużony termin na wniesienie apelacji, a tym samym czy jedna ze stron uzyskałaby istotne, nieznajdujące podstaw w prawie uprzywilejowanie w procesie. Z drugiej strony należałoby rozważyć, czy powyższe uprzywilejowanie nie posiada jednak usprawiedliwienia, popartego pominięciem przez sąd przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (...) oraz czy niezastosowanie przepisów szczególnych dotyczących doręczeń zawartych w tej ustawie jest wystarczające do dokonania przez sąd podwójnego doręczenia oraz uznania pierwszego za nieskuteczne, pomimo że *de facto* zostało ono przez stronę odebrane. Na marginesie należy zaznaczyć, że Sąd Rejonowy dokonując podwójnego doręczenia stronie powodowej nie wskazał przyczyny oraz skutków prawnych takiego działania.

W konkluzji, Sąd Okręgowy zauważył, że stan faktyczny sprawy nie znajduje unormowania w przepisach prawa, w tym w Kodeksie postępowania cywilnego, a także w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pytanie dotyczy tylko kwestii czy skuteczne jest doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem pełnomocnikowi strony, będącego radcą prawnym, na podstawie art. 133 § 3 k.p.c. za pośrednictwem operatora pocztowego bez uprzedniego wydania zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia w sposób wskazany w art. 15z⁹ ust. 2 i 5 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. 2021 r., poz. 2095) – dalej także jako „ustawa z 2 marca 2020 r.” lub „ustawa covidowa”.

Należy stwierdzić, iż ustawa z 2 marca 2020 r., zmieniona ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wprowadziła regulacje, które stały się częścią procedury cywilnej, w tym przypadku w części dotyczącej doręczeń pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego. W tym zakresie jest to regulacja równoległa do cywilnej ustawy procesowej (k.p.c.).

Doręczenie pisma sądowego to czynność procesowa i wskazana ustawa określiła jedynie dodatkowy sposób doręczenia, silnie uwarunkowany sytuacją faktyczną. Przyjęty szczególny sposób doręczenia ma swoje uzasadnienie przyczynowe, czyli stan zagrożenia epidemicznego albo stan epidemii ogłoszony z powodu COVID-19. Taka faktyczna i zarazem temporalna przyczyna wprowadzenia nowego rozwiązania może tłumaczyć brak regulacji określającej relację doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego do innych doręczeń, czyli do dotychczasowych (tradycyjnych) sposobów doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym. Doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego ma

określone pierwszeństwo ze względu na wskazane uwarunkowania faktyczne (bezpieczeństwo zdrowotne) i dlatego jest stosowane oraz z mocy szczególnej ustawy covidowej wyprzedza regulacje dotychczasowe.

Jednocześnie wskazana przyczyna faktyczna nie pozwala na stwierdzenie, że doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego ma zawsze bezwzględny prymat, co potwierdza choćby regulacja z art. 15zzs⁹ ust. 5 ustawy, skoro *„przewodniczący zarządza odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli doręczenie jest niemożliwe ze względu na charakter pisma”*. Ponadto dalej obowiązują regulacje dotychczasowe dotyczące doręczeń, z uwagi na to, że nowa regulacja ich nie wyłącza ani nie znosi. Za pośrednictwem portalu informacyjnego doręczeń dokonuje się tylko kwalifikowanym pełnomocnikom i doręcza się tylko pisma sądowe a więc nie wszystkie pisma. Doręczenie to nie dotyczy pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu.

Prowadzi to do rozważenia kwestii, czy ważne jest doręczenie tradycyjne, gdy szczególna ustawa wymaga doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego.

Należy przyjąć, iż nie ma podstaw do stwierdzenia bezskuteczności takiego doręczenia, a tym bardziej do stwierdzenia nieważności tej czynności procesowej.

Sąd w pytaniu nie wyjaśnił dlaczego pierwsze doręczenie zostało dokonane przez operatora pocztowego. Natomiast z akt sprawy wynika, że po doręczeniu 10 grudnia 2021 r. pełnomocnikowi powoda odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, pełnomocnik w piśmie z 13 grudnia 2021 r. wniosła o doręczenie *„bezpośrednio powodowi”* wyroku wraz z uzasadnieniem. Na piśmie tym znajduje się adnotacja - zarządzenie sędziego (Zastępcy Przewodniczącego Wydziału), na podstawie którego poinformowano pełnomocnika powoda, że doręczenia pełnomocnikowi dokonano zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. i *„Sąd nie widzi możliwości ponownego doręczenia”* (k. 708-9 akt). Następnie powód w piśmie z 16 grudnia 2021 r. wniósł o doręczenie mu, względnie jego pełnomocnikowi wyroku wraz z uzasadnieniem przez portal informacyjny i Sąd doręczył pełnomocnikowi powoda 4 stycznia 2022 r. w ten sposób odpis wyroku wraz z uzasadnieniem.

Sąd przedstawia w zagadnieniu wątpliwość czy pierwsze doręczenie było prawidłowe skoro szczególna ustawa covidowa wymagała doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego.

Doręczenie tradycyjne nie jest nieważne z mocy ustawy, mimo wymaganego szczególnego doręczenia pisma sądowego poprzez umieszczenie jego treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism (portal informacyjny) – art. 15z⁹ ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z 2 marca 2020 r.

Na gruncie cywilnej ustawy procesowej (k.p.c.) nie każde odstępstwo od normy procesowej jest równoznaczne z nieważnością postępowania albo z bezskutecznością danej czynności. Nieważność postępowania jest ściśle określona przez bezwzględne i względne przyczyny nieważności postępowania – art. 379 k.p.c. Ponadto czynność procesowa może nie realizować określonej normy, co nie oznacza, że każde naruszenie ma wpływ na wynik sprawy. Taka wykładnia jest uprawniona na podstawie miary przyjętej w procesowej podstawie kasacyjnej, przy czym punktem odniesienia jest wówczas prawo materialne, gdyż to ono decyduje o wyniku sprawy (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

Wprowadzenie nowej regulacji dotyczącej doręczeń pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego nie łączy się z zakazem doręczania tych pism w sposób tradycyjny. Nie ma podstaw do stwierdzenia, że doręczenie przez operatora pocztowego jest nieważne z tego powodu, że wymagane było doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego. Tak daleko idący skutek byłby niezrozumiały, nie tylko w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego, ale przede wszystkim dlatego, że w procedurze cywilnej przewidziane są różne sposoby doręczeń. Do tych doręczeń dodano nowy sposób doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego. Jak wskazano, nowy sposób doręczenia miał swoje uzasadnienie faktyczne (zagrożenie epidemiczne). Omawiany sposób doręczenia jest przy tym ograniczony podmiotowo i przedmiotowo, czyli nie obejmuje wszystkich stron i wszystkich pism w postępowaniu. Wówczas doręczeń dokonuje się w sposób dotychczasowy (tradycyjny).

Powyższej wykładni nie zmienia możliwość wydania przez przewodniczącego zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego. Takie zarządzenie ma swoje znaczenie,

jednak z art. 15zzs⁹ ust. 5 ustawy nie wynika, że od zarządzenia przewodniczącego zależy skutek doręczenia w każdy inny sposób. Rzecz w tym, że doręczenia w trybie zwykłym lub za pośrednictwem portalu informacyjnego mają samodzielne umocowania w ustawie podstawowej (k.p.c.) i szczególnej (z 2 marca 2020 r. ze zm.). Natomiast uprawnienie przewodniczącego do zarządzenia odstąpienia od doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego jest ograniczone tylko do tej decyzji, co oznacza, że nie jest warunkiem doręczenia w sposób tradycyjny na podstawie art. 133 § 1 i § 3 k.p.c. Zarządzenie przewodniczącego ma charakter praktyczny a nie systemowy, bo wydaje je wtedy, gdy doręczenie nie jest możliwe ze względu na charakter pisma. Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że regulacja ta ma ograniczony zakres i nie obejmuje kwestii zasadniczych. Przede wszystkim nie ma wpływu na skuteczność doręczenia pisma sądowego przez operatora pocztowego jako czynności procesowej osadzonej bezpośrednio w cywilnej ustawie procesowej.

Ustawowe umocowanie przewodniczącego do wydania zarządzenia nie daje mu zatem uprawnienia do wyłączenia doręczenia pisma sądowego przez operatora pocztowego. Stronie nie służy zatem uprawnienie do podważenia skuteczności tego doręczenia przez wykazywanie, że przewodniczący nie wydał zarządzenia o odstąpieniu od doręczenia za pośrednictwem portalu informacyjnego.

W uzasadnieniu obecnej analizy można dodatkowo wskazać na odróżnienie doręczenia jako czynności procesowej od sposobu doręczenia pisma sądowego. Doręczenie, bez określenia sposobu doręczenia, ma samodzielne znaczenie. Przykładowo zgodnie z art. 369 § 1 k.p.c. apelację wnosi się w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku wraz z uzasadnieniem, bez zastrzeżenia w tym przepisie w jaki sposób został doręczony wyrok wraz z uzasadnieniem. Chodzi o podkreślenie, że ważne jest samo doręczenie. Skoro w sferze czynności procesowych, z którymi ustawa wiąże skutki prawne, odróżnić należy doręczenie pisma sądowego od sposobu jego doręczenia, to uprawnioną jest odpowiedź, że skuteczne jest doręczenie pełnomocnikowi strony odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem przez operatora pocztowego, mimo zaniechania doręczenia przez portal informacyjny, czyli w sposób wymagany w art. 15zzs⁹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Ponadto zasadą jest to, że nie powtarza się doręczenia, jeśli dotychczasowe doręczenie było skuteczne (zostało dokonane). Reguła ta jest stanowcza przy doręczeniach, od których rozpoczyna się termin ustawowy do wniesienia środka zaskarżenia. Przyjęta w ustawie covidowej zmiana wprowadza nowy sposób doręczenia, jednak nie zmienia podstawowej zasady, że doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem poprzez operatora pocztowego jest skuteczne również wtedy, gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wskazanego w art. 15zzs⁹ ust. 1 ustawy z 2 marca 2020 r. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia, że doręczenie za pośrednictwem operatora pocztowego jest wyłączone przez doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego. Ustawa covidowa jest regulacją pozytywną a nie negatywną, tzn. nie wprowadza sankcji bezskuteczności doręczenia tradycyjnego, w sytuacji gdy było wymagane doręczenie za pośrednictwem portalu informacyjnego.

Z tych motywów rozstrzygnięto przedstawione zagadnienie prawne jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).